

база, або куточок космосу в дитячому саду (курсив наш – О. С.). І далі: «Космічний простір буде цікавим і корисним для дітей старшого дошкільного віку. З його допомогою діти в ігровій формі отримують елементарні знання про космос, планети, космічні кораблі» [1]. Отже, можемо припустити, що дівчатка, які будуть перебувати із хлопчиками в одній групі, не матимуть доступу у «хлопчачий» світ, все, що пов'язано із технікою та наукою, також не повинно та не буде викликати у них зацікавлення під пильним оком вихователя.

Переконані, ігровий простір в дитячому садочку слід будувати таким чином, щоб принцип доступності був провідним для обох статей та враховував потреби як дівчаток, так і хлопчиків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Варіанти тематичних куточків у дитячому садку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://economstroy.com.ua/domovodstvom/7050-varianty-tematychnyx-kutochkiv-v-ditachomu-sadky.html>.
2. Кікінежді О. Рекомендації щодо впровадження ґендерних підходів у систему дошкільної та початкової освіти України / [О. Кікінежді, Н. Будій, О. Тимчишин, Г. Жирська та ін.] // Ґендерні стандарти сучасної освіти : збірка рекомендацій. – К. : [б.в.], 2010. – Ч.2. – С. 5–74.
3. Створення розвивального середовища розвитку дитини, її комфортність [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vihovateli.com.ua/cons/1264-sozdanie-razvivayushchej-sredy-razvitiya-rebenka-ee-komfortnost.html>.

Галина Свідерська,

кандидатка психологічних наук,

доцент кафедри практичної психології

Тернопільського національного педагогічного

університету імені Володимира Ґнатюка

Юрій Свідерський,

кандидат історичних наук, доцент, викладач

Тернопільського обласного комунального інституту

післядипломної педагогічної освіти

ҐЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗУМІННЯ ФЕНОМЕНУ «ЕҐОЇЗМ» У СТУДЕНТСЬКОМУ ВІЦІ

Постановка проблеми. Повсякденне існування сучасної людини не позбавлене, як і для багатьох попередніх поколінь, вирішення питання про сенс життя, добро і зло, природу людської істоти. У цьому контексті не втрачає своєї важливості з'ясування психологічних аспектів таких екзистенційно-етичних понять, як особистісний альтруїзм та еґоїзм. Однак якщо альтруїстичні вчинки людини викликають у суспільстві безумовне схвалення, часто-густо захоплення, то з еґоїзмом не завжди і не все до кінця зрозуміло.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показує, що у філософії еґоїзм розглядався як певна моральна категорія, протилежна альтруїзму

(А. Сміт, Ф. Хатчесон, А. Шефтсбері, А. Шопенгауер, Д. Юм). У психології проблема егоїзму окремому спеціальному аналізу не підлягала, однак різні її аспекти не могли лишитися поза увагою зарубіжних дослідників (І. Лаверичевої, К. Муздибаєва, Є. Петрова, З. Фройда, Е. Фрома). У нашій країні ця проблема також мало вивчена на теоретичному й емпіричному рівнях. На сьогодні зустрічаємо поодинокі дослідження українських науковців, як-от З. Шевченко, яка розглядає історико-філософське осмислення проблеми егоїзму; розвідку психологічних особливостей прояву егоїзму й альтруїзму особистості А. Прохорова; дослідження І. Багмет про особливості прояву егоїзму та альтруїзму чоловіків і жінок на різних етапах онтогенезу [1; 2].

Виходячи з вище зазначеного, особливої актуальності набуває необхідність науково-психологічного осмислення та емпіричного дослідження проблеми егоїзму, зокрема для такої вікової групи, як студентство – «сензитивного періоду для розвитку основних соціогенних потенцій індивіда як особистості» (Б. Ананьєв).

Виклад основного матеріалу дослідження. Емпіричне дослідження того, як сучасне студентство розуміє поняття «егоїзм», проводилося на базі ТНПУ імені Володимира Гнатюка. У ньому взяли участь 90 студентів/студенток історичного факультету та інституту педагогіки і психології. Респондентам були запропоновані запитання авторської анкети, спрямовані на з'ясування особливостей у визначенні егоїзму хлопцями та дівчатами, його прояву в поведінці, причин виникнення та можливих чинників подолання.

Аналіз відповідей студентської молоді на запитання, що таке егоїзм, показав, що майже всі молоді люди – 98% визначають його як негативне явище. Лише 2% респондентів вважають егоїзм позитивною рисою особистості, оскільки «це здатність людини чогось досягнути в житті», «вміння людини любити саму себе». Для більшості опитаних хлопців (42%) егоїзм є переважанням власних потреб і бажань над потребами ближніх, 35% вважають його невмінням чути думку інших людей, а для 23% егоїзм – це возвеличення себе та прояв самозакоханості. У свою чергу, більшість (68%) дівчат в егоїзмі вбачає визнання власних інтересів вищими та нехтування іншими людьми заради своїх потреб. 31% респонденток вважає, що егоїстична людина змушує інших осіб робити так, як їй хочеться, причому з вигодою для себе. Як бачимо, у відповідях дівчат і юнаків немає суттєвих відмінностей у визначенні феномену «егоїзм». Як одні, так і інші, приписують йому суто негативне значення.

У проявах егоїзму багато що залежить від індивідуальних особливостей особистості, соціальної ситуації, в якій вона знаходиться, оточення, взаємин з іншими тощо. Так, на запитання «Як проявляється егоїзм?» абсолютна більшість (88%) хлопців стверджують, що егоїзм – це вчинок тільки для свого задоволення, для 12% він у небажанні дослухатись до думок оточуючих. Дівчата вважають, що егоїзм проявляється у потуранні тільки власним потребам і бажанням – 53%, а

для 6% – це надмірна любов до себе. Цікаво те, що всі хлопці визнали себе егоїстами, натомість невелика частина (лише 17% дівчат) заперечили власний егоїзм. На запитання «Чи є відмінності між жіночим та чоловічим егоїзмом?» ствердно відповіли тільки 5% хлопців і 14% дівчат, наголошуючи, що жінки здатні до більшого прояву егоїзму, оскільки більш емоційніші.

На основі отриманих результатів можемо зробити попередні **ВИСНОВКИ:**

1. Усі хлопці визнають себе егоїстами. Вони проявляють дану рису особистості у власних вчинках, часто не враховуючи думку та позицію оточення. Частина представниць жіночої статі заперечує наявність у них егоїстичних рис, очевидно асоціюючи егоїзм лише з негативним забарвленням поведінки.

2. Більшість опитаних вважає, що чітких статевоїх відмінностей у проявах егоїзму немає, проте приписують більшу егоїстичність жіночій статі через її емоційність.

3. Студентство історичного та психологічного факультетів досить обмежене у розумінні багатогранності феномену «егоїзм», не враховує відмінностей у близьких, але не тотожних поняттях «егоїзм», «егоцентризм», «любов до себе». Більшість респондентів/респонденток вважають егоїзм продуктом соціального процесу у системі «людина – людина», відтак егоїстична особистість водночас і пригнічується суспільством, і твориться ним.

ЛІТЕРАТУРА

1. Муздыбаев К. Эгоизм личности / К. Муздыбаев // Психологический журнал.– 2000. – Т. 21. – №2. – С. 27–39.
2. Шевченко З. В. Поняття «егоїзм» та його соціальна експлікація / З. В. Шевченко // Мультиверсум. Філософський альманах. – К., 2003. – Вип. 36. – С. 135–143.